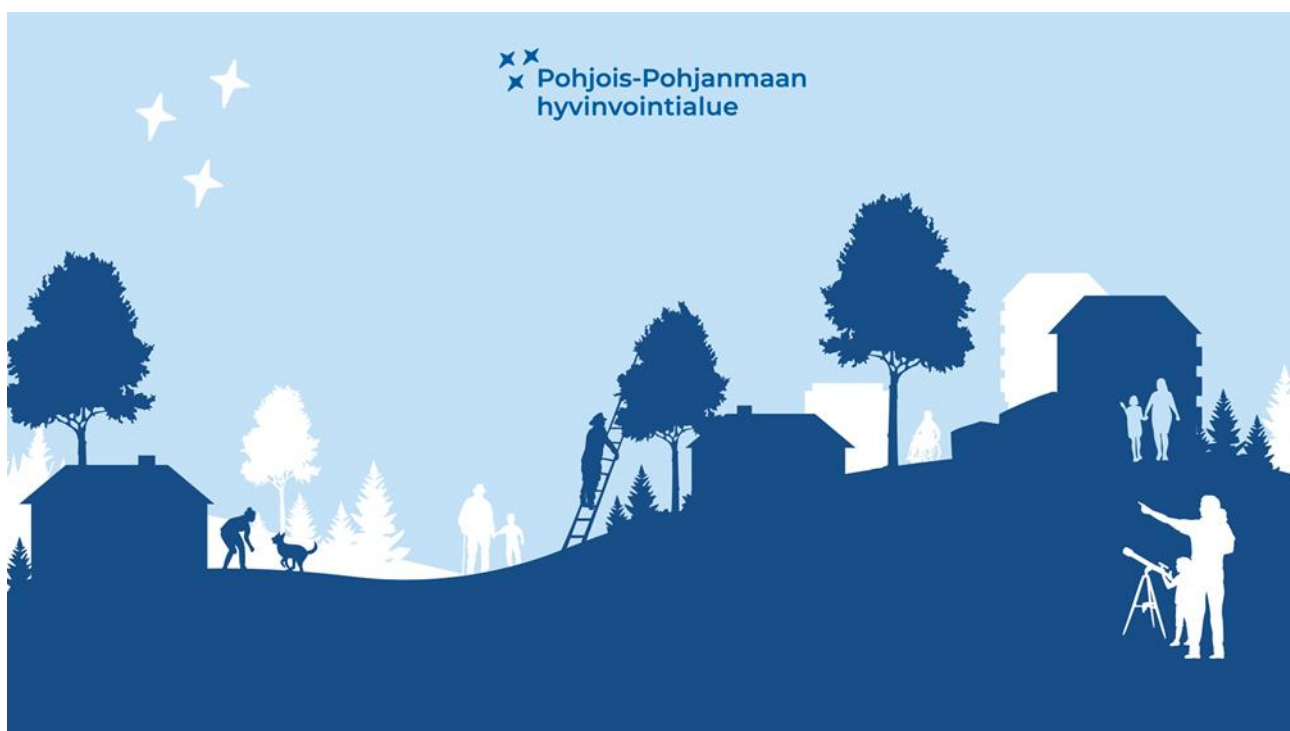

**Ikäpalvelujen kehittämishankkeiden Ikä on POP ja Popsote tiivistelmä/
loppuraportti**

Eija Marin eija.marin@pohde.fi
Projektikoordinaattori

Johdanto

Tämä on Pohjois-Pohjanmaan ikäpalvelujen kehittämishankkeiden Ikä on POP - ja Popsote tiivistelmä/loppuraportti. Ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelman ja Ikä on POP-hankkeen työskentely, tapahtui tiiviisti toisiinsa integroituen. Hankkeen keskeisin kohderyhmä oli Pohjois-Pohjanmaan ikääntyvät asukkaat. Ikäihmisten palveluiden palvelurakenne on ollut keventämistä ja monipuolistamista edistävän kehittämistyön tarpeessa.

POPsote hankkeen lisäksi Ikä on POP-hankkeella on ollut yhteistyöpinnat muun muassa Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön avustamien Palliativisen hoidon palvelujen tuottaminen ja laadun parantaminen - kehittämishankkeen sekä Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille eli Kati-ohjelman kanssa. Edellisten lisäksi Ikä on POP-hanketyö on kytketty muuhun hyvinvointialueen valmistelutyöhön. Asukkaat, asiakkaat, kokemustoimijat, järjestöt, vanhusneuvoston, kunnat, seurakunnat ja yritykset osallistuivat kehittämistyöhön hyvinvointialueelle rakentuvan osallisuus-, kumppanuus- ja vuorovaikutusohjelman tavoitteiden, toimenpiteiden ja menetelmien mukaisesti. Asukkaiden ja sidosryhmien osallisuus toteutuu mm. viestinnän, osallisuus- ja yhteistyörakenteiden sekä avointen osallistumismahdollisuuksien avulla.

Vuoden 2022 alussa ja vuoden 2023 loppupuolella tapahtui projektisuunnittelijoiden siirtymistä hankkeesta toiseen tai toisiin tehtäviin. Rekrytointiprosessit viivästyivät keväällä 2023 useita kuukausia rekrytointikiellon vuoksi. Tämä tarkoitti sitä, että tiettyjen kehittämiskohteiden eteneminenkin viivästyi. Näistä haasteista huolimatta tavoitteet pystyttiin saavuttamaan. Heinäkuussa 2023 siirrettiin rahoittajan (STM) ja valvojan (AVI)luvalla niin, että ikäihmisten palvelujen (Tulsote) toimenpiteet ja kehittämistyö siirretään Ikä on Popin puolelle. Ainoastaan kotihoidon omalääkäripalvelun kehittäminen jäi tuolloin Popsoten puolelle.

Hankkeen tavoitteet

Kehittämistyölle asetettuja tavoitteita ja työpaketteja on useita ja ne kaikki liittyvät tavalla tai toisella kaikkiin STM:n hankeoppaan mukaiseen neljään päätavoitteeseen. Alla kuvataan kehitetyt toimintamallit näiden tavoitteiden alle.

Tavoite 1. Kotona asumista tukevat palvelut ovat asiakaslähtöisiä

Pohteen ikäneuvolamalli

Tausta: Ikäkeskukseen sijoittuvassa Ikäneuvolassa käynnistetään hyvinvointitapaamiset koko hyvinvointialueella ja tavoitteena on, että niihin osallistuu 60 % 68-vuotiaista. Hyvinvointialueella otetaan käyttöön myös sähköinen omaehtoinen hyvinvointiarvio yli 68-vuotiaille ja tavoitteena on, että sen toteuttaa 60 % yli 68-vuotiaista.

Tavoite: Ikäneuvolamallin tavoitteena on pohjoispohjalaisen ikäihmisen hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja terveellisten elintapojen edistäminen, omaehtoiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja seurantaan tukeminen, riskitekijöiden varhainen tunnistaminen ja ohjaaminen oikean palvelun piiriin oikea aikaan, sairauksien ja tapaturmien ennaltaehkäiseminen ja hyvinvoivan ja turvallisen ikääntymisen omassa kodissaan turvaaminen.

Toimintamalli: Ikäneuvola toimii ennaltaehkäisevänä matalankynnyksen palveluna osana ikäkeskusta. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/68-vuotiaiden-hyvinvointitapaaminen-ikaneurolassa-pohjois-pohjanmaan>

Toimintamallin tulokset, vaikuttavuus: Tuloksena on yhtenäinen ikäneurolamalli, joka otetaan käyttöön koko hyvinvointialueella. Ikäneurolan asiakkaat kokivat palvelun hyödyllisenä ja oikea aikaisesti tarjottuna tukien heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan.

Toimintamallin arviointi: Etukäteen asetettuihin tavoitteisiin päästiin. Arviointia tapahtui säännöllisesti Ikäneuvola-työryhmässä. Asiakaspalautetta kerättiin ikäneurolapilottin osallistuneilta. Lisäksi toteutuneiden hyvinvointitapaamisten määrästä, kutsutuista ja poisjääneiden määrästä, omaolon hyvinvointitarkastukset täyttö ja käytetyistä mittareista saatiin arvokasta tietoa mallin toimivuudesta.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Yhtenäisten käytäntöjen ja toimintamallien kehittäminen, kuvaaminen ja arvioiminen jatkuu edelleen. Sähköisen omaehtoisen hyvinvointitarkastus pilotoidaan, kun se on teknisesti mahdollista. Kokemustoimijoita hyödynnetään toimintamallin jatkokehittämisessä. Viestintää tehostetaan niin asukkaille kuin myös ammattilaisille. Lääkärikonsultaatiomalli kuvataan ja yhtenäinen laboratoriapaketti määritellään. Jatkohoitoon ohjaamiseen laaditaan yhtenäiset ohjeet. Ikäneurolan hoitajien osaamisvaatimusten määritellään ja laaditaan koulutus suunnitelma. Jatkokehittämiseen ja toimintamallin jalkauttamiseen sekä juurruttamiseen on nimetty hyvinvointialueelta henkilöt.

Pohteen päivätoimintamalli

Tausta: Ikäihmisten päivätoiminta on tärkeä osa ikääntyvien hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistäviä toimia. Hyvinvointialueella järjestetään matalankynnyksen ennaltaehkäisevää toimintaa huomattavasti vähemmän kuin kuntouttavaa päivätoimintaa. Samoin yhtenäiset toimintamallit ja kriteerit puuttuivat.

Tavoite: Kehittää alueelle matalankynnyksen- ja kuntouttavaa päivätoimintaa erilaiset asiakkaat huomioiden. Tavoitteena oli edistää ikäihmisten hyvinvointia, terveyttä sekä osallisuutta. Yhteiseksi tavoitteeksi nostettiin kaatumisten ennaltaehkäisy sekä mielen hyvinvoinnin tukeminen.

Toimintamalli: Matalankynnyksen ennaltaehkäisevän päivätoiminnan avoinryhmä pilotoitiin Rannikon ja suljettu pienryhmä Lakeuden alueella. Matalankynnyksen ennaltaehkäisevän päivätoiminnan kohderyhmään kuuluivat alueen kaikki yli 65-vuotiaat. Suljetun pienryhmän kohderyhmänä oli yli 65 –vuotiaat, joilla oli tunnistettu riskiasiakkuus/riskiasiakkuuden mahdollisuus. Ryhmään ohjaututtiin palveluohjauksen kautta. Kuntouttavan päivätoiminnan pilotointikohteita oli kolme. Lähipalveluna toteutettava ryhmä kokoontui Rannikon alueella ja muistisairaille lähipalveluna toteutettu pienryhmä Oulunkaaren alueella. Koillismaan alueella ryhmä toteutui etätoimintana. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/ikaihmissen-paivatoiminnan-yhtenainen-toimintamalli-pohjois-pohjanmaan>

Toimintamallin tulokset, vaikuttavuus: Matalankynnyksen päivätoiminnan Rannikon pilotin haasteeksi osoittautui pilotin lyhyt kesto sekä kohderyhmään kuuluvien asiakkaiden tavoittaminen. Heräsi myös kysymys, oliko tällaiselle matalankynnyksen toiminnalle varsinaisesti tarvetta. Lakeuden matalankynnyksen päivätoiminnan ryhmäläisten positiivisen mielenterveyden mittarin täyttäneillä jokaisen osallistujan kohdalla pistemäärä oli noussut. Kuntouttavaan päivätoimintaan osallistuminen vaikutti positiivisesti ikääntyneen mielialaansa sekä arkeen. Muistisairaiden pienryhmän toiminnasta saatiin myös hyviä kokemuksia. Etäpäivätoimintaan osallistuminen koettiin mukavana lisänä arkeen, kohentaneen fyysistä toimintakykyä ja mielialaa.

Toimintamallin arviointi: Kehittämistyön vaikutukset näkyivät jo ennen hanketyön loppumista. Pienryhmätoiminta tulee jatkumaan Lakeudella, samoin etäpäivätoiminta jatkuu Oulunkaarella ja etäpäivätoiminta on herättänyt kiinnostusta muillakin alueilla. Kehittämistyön lopputuotoksena syntynyt yhteinen päivätoiminnan toimintamalli on monipuolinen ja sen eri palvelumuotoja voidaan hyödyntää Pohteen lisäksi muillakin hyvinvointialueilla.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Kehittämistyössä saavutettiin asetetut tavoitteet ja toimintamallit jäävät käytäntöön. Vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden nimissä tavoitteellisen päivätoiminnan kehittämiseksi tarvitaan lisää tutkimus- ja kehittämistyötä, kuten myös päivätoiminnan ohjaajien osaamisvaatimukset ja –kartoitukset. Kehittämisyhteistyötä jatketaan osana omaa toimintaa.

Pohteen yhtenäinen Kinestetiikka ja voimavaralähtöinen hoitotyön toimintamalli.

Tausta: Tarve kinestetiikan laajemmalle jalkauttamiselle on noussut tarpeesta parantaa työhyvinvointia, asiakastyytyväisyyttä sekä hoitoalan veto- ja pitovoimaa.

Tavoite: Toimintamalli lisää henkilöstön ja esihenkilöiden kinestetiikan tietoisuutta kouluttamalla heitä käyttämään voimavaralähtöistä toimintamallia. Tavoitteena oli saada hyvinvointialueen arvot ja toiminnan periaatteet asiakaslähtöiseksi, asiakasta osallistavaksi ja kuntouttavaksi. Mallilla vaikutetaan myös omaishoitajien jaksamiseen.

Toimintamalli: Malliin kuuluu kinestetiikan ja voimavaralähtöisyyden lisääminen koulutuksen avulla. Koulutuksia järjestetään ikäihmisten palvelujen henkilöstölle, oppisopimusopiskelijoille, esihenkilöille sekä omais- ja perhehoitajille koko hyvinvointialueella. Toimintamallin jalkauttamiseen on kehitetty toimintasuunnitelma- ja vuosikellopohja, määritellyt tehtävien ja vastuiden jakamista eri organisaatioitasoille sekä koulutuskuvaukset ja kinestetiikkaosaajaksi kehittymisen prosessikuvaus. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/voimavaroja-tukeva-hoitotyö-kinestetiikka-toimintamalli-pohjois-pohjanmaan>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Toimintamallissa on järjestetty yhteensä 61 koulutusta ja 30 infoa, joissa tehtiin kinestetiikka tutuksi. Osaamiskartoituksen mukaan keskimäärin 45% osaamiskartoitukseen vastaajista on käynyt kinestetiikan perusteiden koulutuksen.

Toimintamallin arviointi: Hanke on saavuttanut sille asetetut tavoitteet. Tietoisuus ja osaaminen kinestetiikasta on lisääntynyt koko hyvinvointialueella. Kinestetiikka on läpileikkaavasti esillä muissa kehittämishankkeissa ja muussa toiminnan kehittämisessä. Johdon ymmärrys ja tahtotila kinestetiikan voimavaralähtöiseen toimintamalliin on vahva. Koulutusten myötä henkilökunta työskentelee Pohteen arvojen mukaisesti. Toimintamallin vaikuttavuutta arvioidaan mm. seuraavilla mittareilla: RAI laatuindikaattorit, Gattingerin – kinestetiikan itsearviointilla, Pohteen strategian mittareilla mm. Osaamiskartoitus henkilöstölle, asiakastyytyväisyyskysely, henkilöstön hyvinvointikysely. Yksiköiden voimavaralähtöistä toimintaa arvioidaan vuosittaisen toimintasuunnitelman kautta.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Toimintamalli otetaan pysyvään käyttöön koko hyvinvointialueella ikäihmisten palveluissa. Hyvinvointialueella perustetaan kolme kinestetiikka-asiantuntijan tehtävää. Kinestetiikkavastaavien ja tutoreiden verkosto jatkaa toimintaa. Yksiköiden toimintasuunnitelmat ja vuosikellot ovat käytössä/tulossa käyttöön. Kehittämisen yhteistyö jatkuu muiden toimialueiden kanssa. Kinestetiikka tulee sisältymään omais- ja perhehoitajien valmennuspäivään.

Kotikuntoutuksen toimintamalli

Tausta: Ikääntyneen väestön osuus tulee tulevina vuosina lisääntymään ja toimintakykyisen arjen mahdollistaminen kaikille on yhteinen iso tavoite. Moniammatillisella kotikuntoutuksella ja sen eri tasoilla vastataan Pohteen painopistealueisiin ja strategisiin periaatteisiin.

Tavoite: Ennaltaehkäisevällä ja arvioivalla kotikuntoutuksella pyritään viivästyttämään säännöllisen kotihoidon palvelun tarvetta. Tehostetulla kotikuntoutuksella puolestaan säännöllisen kotihoidon asiakkaiden ympärivuorokautisen palveluasumisen tarvetta. Lisätään yhteistyötä hyvinvointi- ja palveluverkostojen kanssa, erityisesti kuntien, seurakuntien, järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa. Kotikuntoutusoppaan laatiminen.

Toimintamalli: Ennaltaehkäisevä kotikuntoutus on kevyt ja joustava kertakontakteihin perustuva jaksomainen tavoitteellinen toimintamalli. Arvioiva kotikuntoutusjakso toteutetaan aina ennen säännöllisen kotihoidon palveluiden aloittamista, osana palvelutarpeen arviointia. Tehostettu kotikuntoutusjakso on kehitetty säännöllisen kotihoidon henkilöstölle toimintamalliksi reagoida asiakkaan toimintakyvyn heikentymiseen. Tehostettu kotikuntoutusjakso toteutetaan aina ennen ympärivuorokautista palveluasumisen myöntämistä. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/pohteen-kotikuntoutuksen-tasot-ennaltaehkaiseva-arvioiva-ja-tehostettu-kotikuntoutus>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Kotikuntoutuksen toimintamallien kehittämisessä on päästy asiakaslähtöiseen palvelutarpeen arviointiin ja tunnistamiseen. Asiakkaan moniammatillisella toimintakyvyn ja palveluiden tarpeen arvioinnilla on voitu viivästyttää säännöllisten palveluiden aloittamista. Tavoitteena oli, että noin 50% asiakkaista jatkaisi itsenäisesti hyvää ja mielekästä arkeaan arvioivan kotikuntoutusjakson jälkeen saavutettiin 3kk seurantajaksojen aikana 36,3%.

Toimintamallin arviointi: Ennaltaehkäisevällä kotikuntoutuksella voitiin ehkäistä säännöllisen palvelun piiriin joutumista ja tehostettiin hyvinvointi- ja palveluverkoston muodostamista asiakkaiden tueksi. Asiakkaat ohjautuivat niin Pohteen, kuntien, yksityisen sektorin kuin järjestöjen ja seurakuntien toimintaan järjestöyhteistyön tiivistämisen tavoitteen mukaisesti. Tehostetun kotikuntoutuksen toimintamallin jalkauttamista ei ajanpuutteen vuoksi aloitettu. Sparraajien ja muutosvalmennuksen on koettu olleen tärkeä tuki niin henkilöstön kuin vastuuyksikköpäälliköiden muutosprosessissa.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Kotikuntoutuksen toimintamallit sekä arviointi- ja kuntoutusyksikön toimintamalli otetaan koko Pohteen laajuisesti käyttöön. Arvioiva kotikuntoutusjakso toteutuu jatkossa aina ennen säännöllisen kotihoidon palveluiden myöntämistä. Edelleen kehittämistä sekä jalkauttamista tarvitsevat ennaltaehkäisevä ja tehostettu kotikuntoutusmallit. Hanketyössä laadittua kotikuntoutuksenopasta päivitetään säännöllisesti. Jatkossa olisi hyvä pystyä kokeilemaan erilaisia asiakkaille teknologisia laitteita kotikuntoutusjakson aikana.

Akuuttitilannevalmius vahvistuu ja tilannekeskus toimintamalli

Tausta: Asiakkaat eivät ohjautuneet sujuvasti tarkoituksenmukaisimpaan hoitopaikkaan, vaan siirtyivät kotiin annettavissa palveluissa liian herkästi raskaisiin palveluihin lisäten ensihoidon, päivystyksen ja sairaalan/akuuttiosastojen kuormitusta.

Tavoite: Turvataan ikäihmiselle mielekäs ja turvallinen arki, jossa hän pystyy elämään ja asumaan kotona/asumisyksikössä toimintakykyisenä. Epätarkoituksenmukaisten raskaiden palvelujen käytön vähentäminen.

Toimintamalli: Kotas-tilannekeskustoiminta on hyvinvointialueella sairaanhoitajavetoinen yksikkö, joka toimii alueellisena konsultaatio- ja hoidon koordinoivana keskuksena. Keskus pitää yllä ajankohtaista tilannekuvausta sekä toimii sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekeskuksen yhtenä toimijana yhdessä valmiuspäivystäjän, ensihoidon tilannekeskuksen, turvahälytyskeskuksen ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen kanssa. Kotas-tilannekeskus toimii tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen etälääketieteentuen keskuksen koordinoivan etälääkärikonsultaatiopalvelun sekä omalääkäripalvelun kanssa. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kotas-tilannekeskus-etelainen>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Tilannekeskustoiminnalla pystytään vähentämään raskaiden palvelujen käyttöä. Kotihoidon asiakkaiden konsultaatioiden jälkeen hoito jatkui omassa yksikössä 85%:n kohdalla, asumispalveluyksiköissä 84% ja vuodeosastoilla 92%. Asumispalveluyksiköiden konsultaatioissa tilannekeskuksen sairaanhoitaja pystyi hoitamaan puhelut ilman lääkärikonsultaatiota n.60-70 % :n kohdalla. Eniten konsultaatiotuen tarvetta sairaanhoitajalinjalle oli asumispalveluyksiköistä ja kotihoidosta. Lääkärilinja konsultoitui eniten vuodeosastoilta. Konsultaatiopuheluiden määrä alueen yhteispäivystykseen vähenivät merkittävästi.

Toimintamallin arviointi: Asetettuihin tavoitteisiin on päästy. Kotas-tilannekeskustoiminta kattaa koko hyvinvointialueen (pois lukien ostopalvelusopimuksen alla olevat 2 aluetta). Raskaiden palvelujen käyttöä on pystytty vähentämään merkittävästi. Kotas-tilannekeskustoiminta on juurtunut osaksi palvelujärjestelmää. Kotisairaaloimintaa on pystytty tehostamaan ja käyttöä laajentamaan hallitusti.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Malli on käytössä ja sen toimintaa ja juurruttamista jatketaan yhteisen osaamiskeskuksen henkilöstön voimin.

Kotihoidon omalääkäripalvelu

Tausta: Kesäkuussa 2023 käyttöön otettu kotihoidon omalääkäripalvelumalli on osa kotihoidon laadunparantamistoimenpiteitä. Tämä kehittämistyö tehdään monialaisessa yhteistyössä hyvinvointialueelle organisoituvan etälääketieteellisen tuen keskuksen kanssa.

Tavoite: Omalääkärimallilla edistetään perusterveydenhuollon jonojenpurkutoimenpiteitä ja hoidon jatkuvuuden mallin kehittämistä. Ennakoivat hoitosuunnitelmat tehdään kaikille kotihoidon asiakkaille.

Toimintamalli: Ikäihmisten säännöllisten kotihoito- ja asumispalvelujen asiakkaille otetaan käyttöön omalääkäritoimintamalli ja osana sitä koko hyvinvointialueella yhtenäiset ennakoivat hoitosuunnitelmaohjeistukset niin julkisen toiminnan kuin yksityisten ostopalvelu- ja palveluseteli-asiakkaille. Toimintamalli löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kotihoidon-asiakkaan-omalaakaritoimintamalli>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Omalääkäritoiminnassa on ollut mukana kaikkiaan 1353 asiakasta 18 eri kotihoitoyksikössä, mukana myös yksityisten palveluntuottajien asiakkaat. Hanketyön aikana kesä-marraskuussa toteutui kotihoitoyksiköissä yhteensä 291 etäkiertoa ja 126 lähikiertoa. Kesä-marraskuussa omalääkärit ovat vastaanottaneet yhteensä 2484 virka-aikana tehtyä konsultaatiopuhelua. Ennakoivia hoitosuunnitelmia on tehty niin, että noin 10 %:lle asiakkaista oli tehty suunnitelmat kuukausittain. Omalääkäritoiminnan vaikuttavuudesta kotihoidon asiakkaiden raskaimpien palvelujen käyttöön on edelleen vaikeuksia saada luotettavia lukuja.

Toimintamallin arviointi: Pohde on mukana NHG:n julkisen kotihoidon vertaiskehittämisessä, josta ollaan nyt saatu lähtötilannetieto. Toimintaa tullaan arvioimaan mm. seuraamalla määräaikaikontrollien toteutumista ja ajan tasalla olevien ennakoivien hoitosuunnitelmien määrää, konsultaatioiden määrää niin virkaaikaisen konsultaation kuin etälääkärikonsultaatiopalvelunkin osalta, kotihoidon asiakkaiden sairaalavuorokausien, ensihoidon ja päivystyksen käyttöä, kotihoidon omalääkäreiden pysyvyyttä, omalääkärien tekemien lähi- ja etäkiertojen toteutumista, tarkistetuksi merkittyjen lääkelistojen määrää ja tehtyjen lääkehoidon kokonaisarviointien määrää, kotihoidon asiakkaiden hoidon jatkuvuutta jne.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Jatkossa säännöllisen kotihoidon omalääkäritoimintaa kehitetään osana hyvinvointialueen omana toimintana vahvistaen sitä hyvinvointialueille myönnetyn vakiinnuttamisrahan turvin osana etälääketieteellisen tuen keskuksen kehittämistä. Hyvinvointialueen tuottavuus- ja taloudensopeuttamisohjelmassa sekä päivitetystä järjestämissuunnitelmassa tulee olemaan konkreettiset toimenpiteet parantamaan yli 75-vuotiaiden hoito- ja palveluketjujen toimivuutta, jonka osana on myös kotihoidon asiakkaiden omalääkäritoimintamallin juurruttaminen.

Tavoite 2: Asiakas saa oikeat palvelut oikeaan aikaan

Yhtenäinen asiakas- ja palveluohjauksen toimintamalli

Tausta: Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella on selkeä tarve ikäihmisten asiakas- ja palveluohjauksen yhtenäistämistyölle, jotta kaikille hyvinvointialueen kuntien asukkaille voidaan turvata yhdenvertainen ja laa-

dukas asiakas- ja palveluohjauksen palvelu sekä muut palvelut. Lähtötilanteessa keskitettyä asiakasohjausta ei ole vielä ollut ja palveluohjauksen käytännöissä ja toimintamalleissa on ollut alueellisia eroavaisuuksia.

Tavoite: Hyvinvointialueen iäkäs tai hänen läheisensä saa tarpeen mukaista asiakas- ja palveluohjausta yhtenäisellä tavalla koko hyvinvointialueella. Ohjausta asiakas saa yhdellä yhteydenotolla käynnistettyä prosessin yleisestä neuvonnasta ja ohjauksesta palvelutarpeen arviointiin sekä tarvittaessa intensiivisempään ohjaukseen. Tavoitteena on luoda uudenlainen asiakas- ja palveluohjauksen toimintamalli, jossa hyvinvointi- ja palveluverkostot toimivat asiakkaan ja ammattilaisen tukena.

Toimintamalli: Toimintamalli sisältää ensivaiheen neuvonnan ja asiakasohjauksen, palveluohjauksen ja säännöllisen palvelun asiakkuuden. Toimintamalli tarjoaa yhtenäiset toimintatavat järjestää ja toteuttaa asiakas- ja palveluohjausta painottaen varhaista tukea ja ennaltaehkäisyä sekä työkaluja ja keinoja sosiaalihuollon prosessin eri vaiheisiin. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/ikaih-misten-asiakas-ja-palveluohjauksen-toimintamalli-pohjois-pohjanmaan>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Kehittämistyön tulokset olivat yhtenäinen asiakas- ja palveluohjauksen toimintamallikuvaus, ikäihmisten palvelujen käsikirja ja sosiaalipalvelujen yhteinen materiaalipankki. Keskeiset asiakasryhmät on tunnistettu ja nimetty. Erityisen tuen tarpeessa oleva on määritelty ja tunnistamiseksi on laadittu ohjeistus työntekijälle. Mallin kehittämistyön tuloksena yhtenäinen asiakas- ja palveluohjauksen prosessi selkiyttää, helpottaa ja tehostaa ammattilaisten työtä ja asukkaat saavat yhdenvertaista ohjausta ja neuvontaa asuinpaikasta riippumatta.

Toimintamallin arviointi: Asiakas- ja palveluohjauksen kehittämistyössä on pitkälti päästy kehittämistyölle asetettuihin tavoitteisiin. Toimintamallin arvioinnissa on käytetty monipuolisesti eri mittareita sekä laadullista että määrällistä tietoa. Asiakas- ja palveluohjauksen toimintamallia ei ole virallisesti vielä hyväksytty hyvinvointialueen viralliseksi toimintamalliksi, mutta toimintamallikuvaus jää toimialueen johdon jatkotyöstettäväksi ja tarkennettavaksi vielä joidenkin yksityiskohtien osalta.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Kehittämistyö ja toimintamallin jalkauttaminen sekä juurruttaminen tulee jatkumaan toimialueella nimetyn vastuuhenkilön koordinoimana yhteistyössä muun johdon ja henkilöstön kanssa. Kestävän kasvun ohjelman hanketyössä (RRP2) jatketaan hyvinvointi- ja palveluverkostojen kokoamista luomalla digitaalinen hyvinvointitarjotin.

Ikääntynyt mielenterveys- ja päihdeasiakkaan palvelupolkumalli

Tausta: Ikääntyvillä on monenlaisia mielen hyvinvointiin liittyviä haasteita, joita ei välttämättä tunnisteta. Ikäihmisille on tarjolla runsaasti monenlaista toimintaa, mutta mielen hyvinvoinnin ja kuntoutumisen tavoitteellinen huomioiminen tulisi olla systemaattisempaan ja sitä ei välttämättä nykyisissä toiminnoissa tunnisteta. Henkilöstön osaamisen lisääminen mielen hyvinvoinnin ja kuntouttavan työn edistämiseksi on tärkeätä koko sote-henkilöstölle. Järjestöjen ja kokemustoimijoiden huomioiminen palvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen on rajallisten henkilöstöressurssien kannalta välttämätöntä.

Tavoite: Painopiste raskaista palveluista perusterveydenhuollon ja matalankynnyksen palveluihin. Tavoitteena on kehittää uudenlaista toimintamallia, jossa kokemustoimijat, järjestöt ja kuntien hyvinvointi- ja palveluverkosto ovat aktiivisesti mukana. Sote-henkilöstön osaaminen lisääntyy mielenterveys- ja päihdetyön ennaltaehkäisyssä, hoidossa ja kohtaamisessa. Ikääntyneille päihteiden käyttäjille tarkoitettu Pilke toiminta jalkautetaan hyvinvointialueelle.

Toimintamalli: Kehittämistyössä pilotoitiin ryhmätoimintamallia, joka tukee itsenäistä kotona selviämistä, terveellisiä elintapoja ja lisää sosiaalisia kontakteja. Pilotoitiin ikääntyneiden päihteiden käyttäjien Pilke-toimintamallia. Toimintamalliin kuului myös ammattilaisten osaamisen lisäämisen koulutukset. Matalankynnyksen psykiatrisen sairaanhoitajan palveluja pilotoitiin yhdessä ikäkeskuksessa.

Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/ikaantyneen-mielenterveys-ja-paihdeasiakkaan-palvelujen-kehittaminen-pohjois>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Asiakkaiden näkökulmasta toimintamalli mahdollistaa ikääntyneen oikean aikaisen tunnistamisen ja oikea-aikaiset palvelut. Palvelu- ja hoito on vaikuttavaa ja lisää asiakkaan mielenhyvinvointia ja näin ollen lisää arkeen mielekkyyttä ja ikääntyneen toimintakykyä. Henkilöstön näkökulmasta ammattilainen osaa antaa oikea-aikaista ohjausta ja neuvontaa, osaa ohjata ikääntyneen oikeaan paikkaan hoito- ja palvelupolun mukaisesti, osaa puheeksi ottamisen taidon erilaisissa mielenhyvinvointiin ja päihteisiin sekä riippuvuuksiin liittyvissä asioissa.

Toimintamallin arviointi: Psykiatrisen sairaanhoitajan tuki ikäkeskuksessa toimintamallin tulokset osoittivat, että matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin on tarvetta. Neljän kuukauden aikana asiakaskontakteja neljän kunnan alueelta oli yli 300. Tietoliikenne yhteysongelmista huolimatta pilotissa päästiin asetettuihin tavoitteisiin ja pilotin tulokset antoivat vahvistuksen sille käsitykselle, että mielenterveyspalvelujen osamista tarvitaan ikäkeskuksessa. Suullisen ja kirjallisen asiakaspalautteen mukaan hoitokontaktit olivat onnistuneita ja muille ammattilaisille annettu tuki koettiin tärkeänä. Pilotiin valitut mittarit olivat toimivia (Gds 15, Phq 9, GAD 7 ja Audit). Pilke- toimintamallissa haasteena oli saada osallistujia ryhmään, koska leimautumisen pelko etenkin pienellä paikkakunnalla on vielä vahva. Kuusamon Pilke-ryhmässä ei päästy tavoitteeseen osallistujien lukumäärä huomioiden. Asiakaspalautte toiminnassa olijoilta oli kuitenkin kannustava.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Kehittämistyö jatkuu hankkeen päätyttyä Pohteen oman henkilöstön voimin. Vastuuhenkilöt jatkokehittämiseen ja toimintamallien jalkauttamiseen ja juurruttamiseen on nimetty ikäpalveluista ja mielenterveyspalveluista. Käyttöön jäävät Pilke-toiminta, Hyvää arkea ryhmätoimintamalli, IPC- ohjaus ja MTEA 2 koulutukset. Ikäihmisten mielenhyvinvointia lisätään järjestämällä heille MTEA1 koulutuksilla. Konsultaatiomallien kehittäminen jatkuu RRP2 hankkeessa. Terapianavigaattori, ensisijäsennys ja ohjattu omahoito etenkin ikäneuvolassa tulisi ottaa käyttöön.

Gerontologisen hoitotyö ja yli 65-vuotiaan muistiasiakkaan toimintamalli

Tausta: Muistisairauksien hoito ja seuranta eivät toteudu asianmukaisesti ja alueellisesti tasalaatuisesti. Tilanteen korjaamiseksi muistihoidotyön keskittäminen tehdään OYS Geriatrian ja Yleislääketieteen osakeskuskeskuksen alle ja siirrytään muistisairaiden hoidon koordinoivaan työmalliin.

Tavoite: Geriatrian ja yleislääketieteen osaamiskeskukseen perustetaan muistikoordinaattoripooli, jossa toimii 36 alueellista muistikoordinaattoria. Pohteen alueelle laaditaan yhtenäinen yli 65-vuotiaan muistiasiakkaan palvelupolku ja muistikoordinaattoreiden työohjeet, ensitietoa jaetaan yhtenäisen valmennuskokonaisuusmallin mukaisesti Pohteen alueella. Yhteistyötä eri palvelutuottajien ja järjestöjen kanssa ja siihen kuuluu alueellisten muistiyhdistysten kanssa yhteistyössä toteutettava ensitietokokonaisuus.

Toimintamalli: Malli sisältää pilotoidut suoralähetekäytäntö geriatrille ja muistiasiakkaan ensitietokokonaisuuden lisäksi muistikoodinattorimallin ja siihen liittyvät ohjeet ja koulutussuunnitelman. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/yli-65-vuotiaan-muistiasiakkaan-palvelupolku-pohjois-pohjanmaan-hyvinvointialueella>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Muistikoordinaattoreiden työohjeet on laadittu, suoralähetekäytäntö on pilotoitu ja alustava muistiasiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmamalli on laadittu. Ensitietoa muistipolulla –malli Oulun seudun muistiyhdistyksen ja Pohteen alueen muiden muistiyhdistysten kanssa on suunniteltu ja pilotoitu.

Toimintamallin arviointi: Muistikoordinaattoripoolin toimintamalli ei ole vielä käynnistynyt. Tulevaisuudessa poolin käynnistämällä tullaan saamaan suuria taloudellisia vaikutuksia. Yli 65-vuotiaan muistiasiakkaan palvelupolku on mallinnettu, mutta sitä ei ole vielä otettu alueellisesti käyttöön, joten vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia ei ole voitu suorittaa. Etäensitieto- sekä hybriditilaisuuksilla tavoitettiin pilotin aikana 100 asiakasta huhti-joulukuun 2023 välisenä aikana. Lähiensitietotapaamisissa tavoitettiin yhteensä 60 henkilöä. Palautteista käy ilmi, että muistisaira ja heidän läheisensä kokevat säännöllisen ja oikea-aikaisen ensitiedon jakamisen tärkeäksi osaksi omaa muistipolkuun.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Nimettyjen vastuhenkilöiden tehtäväksi jää muistikoordinaattori-poolin käynnistäminen. Koulutussuunnitelma tulee tarkentaa. Viestintää uudesta toimintamallista tulee toteuttaa aktiivisesti.

Pohteen gerontologisen sosiaalityön malli

Tausta: Pohteen järjestämissuunnitelman mukaisesti kehittämistyöllä on vastattu järjestämissuunnitelman tavoitteisiin, joita ovat mm. erityisen tuen tarpeen määrittely ja tunnistaminen sekä yhtenäisen gerontologisen sosiaalityön toimintamallin kuvaaminen.

Tavoite: Gerontologisen sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistaminen ikäihmisten palveluissa.

Toimintamalli: Gerontologisen sosiaalityön malli, joka vastaa ikäihmisten sosiaalisen tuen tarpeisiin, sosiaalityöntekijän työnkuvan määrittäminen ja erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön tunnistaminen/määrittely. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/gerontologinen-sosiaalityo-pohjois-pohjanmaalla>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Gerontologiseen sosiaalityön palvelukuvaus ja perustehtävät on määritetty, samoin erityisen tuen tarpeen tunnistamiseen suunniteltu työkalu. Erityisen tuen tarpeen seuranta-ajaksilla ja yhteisellä kehittämistyöllä on lisätty ja vahvistettu ammattilaisten ymmärrystä ja osaamista erityisen tuen tarpeesta.

Toimintamallin arviointi: Toimintamallin arvioinnissa on käytetty monipuolisesti eri mittareita sekä laadullista että määrällistä tietoa. Konkreettiset tuotokset ja niiden käyttöönotto, kehittämistyöhön osallistuneiden palautteet ja toteutuneet työryhmät ja verkostot ovat olennainen osa arviointia.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Hankkeessa eteenpäin viedyn kehittämistyön on suunniteltu jatkuvan ikäihmisten palvelujen toimialueella, gerontologisen sosiaalityön asiakastyötä johtavan tiimivastaavan koordinoimana yhteistyössä muiden esihenkilöiden ja henkilöstön kanssa.

Tavoite 3: Riittävä ja osaava henkilöstö turvaa kotiin annettavien palvelujen laadun

Kotiin annettavien palvelujen resurssointi-kyvykkyyden vahvistamisen toimintamalli

Tausta: Toiminnan ja resurssien yhteensovittaminen on keskeinen näkökulma hyvinvointialueen strategiatyössä

Tavoite: Hyvinvointialueen kotona asumista tukevien palvelujen tulevaisuuden henkilöstötarpeesta on yhteinen ja konkreettinen kokonaiskuva. Hyvinvointialueella on käytössä toimintamalli, jonka avulla voidaan toistuvasti ja läpinäkyvästi arvioida resurssitarve tasavertaisesti kaikkialla asiakastarpeeseen vastaamaan.

Toimintamalli: Toimintamallissa käytetään NHG:n verkkoraportin tietoja kotihoidon kehittämissuunnitelmaan ja vertaiskehittämisen pohjana. Raportista saadun tiedon avulla tarkasteltiin mm. asiakarakennetta, työn tehokkuutta, asiakkaiden saamaa palvelua suhteutettuna toimintakykyyn. Hyvinvointialueella otettiin käyttöön resurssintyökalu loppuvuodesta 2022 kotihoidon vertaiskehittämisen tietopohjan lisäksi. Työkalun avulla voidaan arvioida henkilöstötarvetta eri yksiköihin ja tiimeihin sekä kotihoidon toiminnanohjaukseen. Osaamisperusteinen resurssiselvitys toteutettiin kolmivaiheisena osaamiskartoituksena, koska nähtiin selkeästi, että resurssintyökalun antama osaamisen tieto ei riitä kuvaamaan ikäihmisten palveluissa vaadittavaa osaamista ja sitä minkä tasoista osaaminen ikäihmisten palveluiden hoitohenkilöstön osaaminen on hyvinvointialueella. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/lisaa-laatua-vertaiskehittamalla-pohjois-pohjanmaan-hyvinvointialueella>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Resursointityökalun antaman tiedon avulla on rakennettu keskitettyä toiminnanohjauskeskusta. Työkalun tulosten avulla toiminnanohjauksen resursseja on tasapuolistettu sekä lisätty ja näin tavoitellaan toiminnanohjaus-keskukselle toiminta- aikaa seitsemälle päivälle viikossa. Vuoden 2021 ja 2023 vertaiskehittämisen tietoja vertailtaessa oli jo nähtävissä tiedon hyödyt toimintakäytänteiden yhtenäistämässä. Hyvinvointialueella on toteutunut osaamiskartoitus. Osaamiskartoituksen tulokset antavat ajantasaisen ja kattavan kuvan ikäihmisten palveluiden hoitotyön osaamisesta ja osaamisen vahvistamisen tarpeista.

Toimintamallin arviointi: Toimintamallin vaikuttavuutta on arvioitu erilaisten kyselyiden ja palautteiden avulla. Toimintamallia rakennettaessa toteutettiin SWOT- analyysi, jonka avulla arvioitiin toimintamallin vahvuuksia & mahdollisuuksia sekä uhkia & riskejä. Kotihoidon vertaiskehittämiseen liittyy säännöllisesti toteutuva työhyvinvointikysely niin ammattilaisille kuin lähijohdolle, tässä on nähtävissä positiivinen kehitys koko Pohjois- Pohjanmaan hyvinvointialueella.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Vertaiskehittämisen sekä resursointityökalun tulosten hyödyntäminen on kytketty kotihoidon kehittämissuunnitelmaan ja tässä juurruttamistyö jatkuu tulevina vuosina. Kotihoidon kehittämissuunnitelmasta vastaava palvelualuejohtaja vastaa kehittämissuunnitelman jatkamisesta yhdessä kotihoidon kehittämissuunnitelman työryhmän kanssa. Keskitetyn toiminnanohjauksen uudelleen organisoituminen jatkuu yhteisen osaamiskeskuksen vastuulla.

Pohteen lähijohtamisen vahvistamisen toimintamalli

Tausta: Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategian yksi keskeinen painopiste alue on parhaat osaajat, jonka yhtenä teemana on henkilöstöjohtaminen. Strateginen periaate on, että johtaminen tukee henkilöstön työhyvinvointia ja osaamisen vahvistamista.

Tavoite: Lähijohtamisen vahvistamisen kehittämiskokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa ikäihmisten palveluiden lähijohtajien osaamista ja työhyvinvointia sekä luoda käytänteet vertaiskehittämiselle ja kollegiaaliselle tuelle.

Toimintamalli: Kehittämistyötä on tehty yhteistyössä ikäihmisten palveluiden johdon kanssa. Lähiesihenkilöiden valmennukset on toteuttanut Valmennus Trio Oy sekä Teoksi Oy. Lähijohtamisen vahvistamisen kehittämiskokonaisuus koostuu kolmesta kehittämissuunnitelman osa-alueesta: Ikäihmisten palveluiden johdon livepäivät, ikäihmisten palveluiden lähijohdolle toteutetut kolme eri sisältöistä valmennusta sekä ikäihmisten palveluiden lähijohtajien yhteiset aamukahvit. Kehittämistyö on kuvattu Innokylään <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/lisaa-laatua-vertaiskehittamalla-pohjois-pohjanmaan-hyvinvointialueella>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Lähijohtajille on toteutettu kolme eri sisältöistä valmennusta. Hankkeen aikana toteutettiin kolme ikäihmisten palveluiden johdon livepäivää ja ikäihmisten palveluiden lähijohtajien yhteiset aamukahvit aloitettiin keväällä 2023. Lähijohdon osaamista vahvistamalla ja kollegiaalista tukea lisäämällä johtajien työhyvinvointi paranee ja tämä kautta vaikuttaa potilaiden kuin henkilöstönkin hyvinvointiin.

Toimintamallin arviointi: Saatujen palautteiden perusteella lähijohtajat ovat itse arvioineet oppineensa ja saaneensa uusia ajatuksia, ideoita ja työkaluja omaan työhönsä, joten valmennusten osalta voidaan katsoa, että hankkeen tavoite lähijohtajien osaamisen vahvistaminen on toteutunut. Livepäivät on koettu tärkeäksi etenkin kollegiaalisen tuen ja verkostoitumisen näkökulmasta.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Esihenkilöiden livepäivät jatkuvat ikäihmisten palveluiden toimialueella kahdesti vuodessa. Lähiesihenkilöiden aamukahvien jatkosta on kartoitettu osallistujien toiveita. Lähiesihenkilöt ovat muodostaneet myös omia Teams-ryhmiä tai muita vertaistuellisia ryhmiä.

Ikäihmisten palvelujen brändäys ja viestinnän toimintamalli

Tausta: Pohjois-Pohjanmaan asukkaille ja hyvinvointialueen kumppanitoimijoille tulee varmistaa hyvät mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan ja palvelujen kehittämiseen.

Tavoite: Luoda yhtenäinen ymmärrys ja määritelmä brändäystyölle. Vakiinnuttaa toimintatavat niin, että ne ovat pysyvä osa arjen työskentelyä. Lisätä ikäihmisten palveluiden veto- ja pitovoimaa.

Toimintamalli: Ikäihmisten palveluiden työntekijöistä on muodostettu somerinki, joka aktiivisesti ylläpitää somekanavia. Someringistä vastaaville on järjestetty viestintäkoulutus. Toimintamallin kuvaus löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/viestinta-ja-brandays-henkilostoresurssien-apuna-pohteen-ikaihminen-palveluissa>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Viestintäkoulutus on tuonut selkeästi parannusta ja tehostanut ikäpalvelujen viestintää. Kehittämistyön tuloksena on tuotettu erilaisia some-julkaisuja ja videoita, joiden tarkoitus ja tavoite on ollut lisätä mielenkiintoa erilaisiin ikäihmisten palveluihin.

Toimintamallin arviointi: Työllä on pystytty vaikuttamaan ikäihmisten palveluiden työntekijöiden omaan arvostukseen työstä, samalla se on näyttäytynyt aktiivisena viestintänä, joka on lisännyt positiivista mielikuvaa hyvinvointialueesta. Tuotetut somevideot ovat olleet hyvä lähestymistapa ikäihmisten ja heidän läheisten tavoittamiseen.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Ikäihmisten palveluiden someringistä vastaamisen ottaa hoitaakseen Pohteen viestinnästä henkilö, jonka kanssa on tehty yhteistyötä jo rinkiä luotaessa.

Pohteen ikäihmisten palvelujen tuetun oppisopimusopiskelun toimintamalli

Tausta: Pohjois-Pohjanmaalla kuin valtakunnallisestikin ovat haasteet henkilöstön saatavuudessa arkipäivää. Henkilöstöpula vaikuttaa sekä asiakkaiden saamiin palveluihin kuin myös työntekijöiden jaksamiseen. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Ikä on POP -hankkeessa yksi lähestymistavoista tavoitteen saavuttamiseksi oli uusien rekrytointikäytäntöjen kehittäminen. Ryhmämuotoinen oppisopimusopiskelu ei ole Pohteen alueella jatkuvaa ja aiemmin ei ole tarjottu työhönvalmennusta lähihoitaja-oppisopimusopiskelijoiden tueksi.

Tavoite: Tavoitteena oli luoda ikäihmisten toimialueen rekrytointiin uusia käytäntöjä, joiden avulla parannettaisiin työntekijöiden saatavuutta ja pysyvyyttä työssä.

Toimintamalli: Ryhmämuotoinen oppisopimusmallin pilotointi toteutettiin yhteistyössä koulutuskuntayhtymä OSAOn kanssa. Tuetulla oppisopimusopiskelulla tarkoitetaan tilannetta, jossa oppisopimusopiskelijalle tarjotaan tyypillistä oppisopimusopiskelua laajempi tuki opintojen ja työn etenemisen tueksi. Lähtökohdina on, että opiskelussa huomioidaan yksilölliset tarpeet ja tarjotaan kokonaisvaltaista tukea. Toimintamalli löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/rekrytoinnin-kehittaminen-pohteen-alueella-tyohonvalmentaja-oppisopimusopiskelijan>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Lopullinen oppisopimusopiskelun käynnistämisen prosessin kuvaus laadittiin yhdessä Pohteen rekrytoinnin, ikäihmisten toimialueen, koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan osaamiskoordinaattorien, osaamisen kehittämisen yksikön sekä Ikä on POP -hankkeen projektisuunnittelijan kesken.

Toimintamallin arviointi: Tuetun oppisopimusopiskelun toimintamallia voidaan käyttää erillisenä toimintamallina ilman ryhmämuotoista oppisopimusopiskelua. Sitä voidaan hyödyntää niin oppisopimusryhmien kuin yksittäistenkin oppisopimusopiskelijoiden kohdalla. Pilotilla saavutettiin useita hyötyjä ja tulokset toivat hyvän pohjan hyvinvointialueen oppisopimus asioiden suunnittelutyöhön.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Työhönvalmennuksen tarve on selkeä. Nykyisten näkemysten mukaan henkilöstövajeeseen ei ole tulossa lähiaikoina helpotusta. Oppisopimusopiskelua vahvistamalla voidaan varmistaa se, että yksiköissä on jatkuvasti sitoutuneita ja motivoituneita opiskelijoita vahvistamassa henkilöstön saatavuutta. Piloti vastasi kattavasti sille asetettuihin tavoitteisiin ja tarjosi samalla paljon hyödyllistä tietoa hyvinvointialueelle oppisopimusopiskelun jatkokehittämistä varten. Pilotin loppuvaiheessa, syksyllä 2023, Pohteella käynnistyi suunnittelutyö oppisopimusasioiden jatkoista. Suunnittelutyössä hyödynnettiin erityisesti pilotin tuloksia sekä pilottiin osallistuneiden kokemuksia.

Tavoite 4: Palvelujen laatu varmistetaan järjestelmällisellä seurannalla

Ikäihmisten palvelujen kokemustiedon hyödyntämisen toimintamalli

Tausta: Pohteen strategian yhtenä pääpainopisteenä on olla ihmisiä varten. Strategisena periaatteena on, että osallisuus, varhainen tuki ja omaehtoinen terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen painottuvat.

Tavoite: Kokemustiedon monipuolinen hyödyntäminen ikäihmisten palveluiden kehittämisessä, suunnitella ja ottaa käyttöön yhtenäinen ja osallistava asiakaspalautejärjestelmä, hyödyntää koulutettuja kokemus- ja vertaistimijoita ikäihmisten palvelujen kehittämisessä.

Toimintamalli: Kokemustiedon systemaattinen hyödyntäminen -kehittämiskokonaisuus koostuu kolmesta kehittämistoimenpiteestä. Ikäihmisten palveluiden toimialueelta on kerättyä henkilöstö- ja asiakaspalautetta ja kokemustoimijoiden kokemustietoa on hyödynnetty ikäihmisten palveluiden kehittämisessä. Toimintamalli löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kokemustiedon-systemaattinen-hyodyntaminen-pohjois-pohjanmaan-hyvinvointialueella>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Asiakas- ja henkilöstöpalautteita on voitu hyödyntää palvelujen kehittämisessä ja henkilöstön työhyvinvoinnin lisäämisessä. Osallisuustilaisuuksissa toteutettuja kyselyssä saatuja vastauksia on hyödynnetty hankeaikana tehtävään kehittämistyöhön ja niiden vastaukset löytyvät omana erillisenä liitetiedostona.

Toimintamallin arviointi: Ikäihmisten tilaisuudet ovat saaneet kiitosta sekä tilaisuuksien järjestäjiltä että tilaisuuksiin osallistuneilta. Kokemustoimijoilla on ollut tärkeä merkitys ikäihmisten palvelujen kehittämisessä. Ikäihmisiltä hankeaikana saadun palautteen mukaan osallistaminen ja osallistamisen mahdollistaminen koetaan tärkeäksi ja merkitykselliseksi sekä sitä toivotaan myös jatkossa.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Kehittämistyön ja toimintamallin juurruttamiseen on nimetty ikäihmisten toimialueelta vastuuhenkilöt. Systemaattisen asiakas- ja henkilöstöpalautteen keräämistä jatketaan vastaisuudessaakin Pohteelle luodun yhtenäisen asiakaspalautejärjestelmän avulla. Ikäihmisten pariin tehtävän jalkautuva työ nähdään tärkeänä. Kokemustoimijoita hyödynnetään jatkossakin Pohteen kokemustiomijamallin mukaisesti.

Kumppanuuskoordinaattorimalli

Tausta: Kehittämistyön taustalla on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma ja siihen kirjattu palvelulupaus. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – yhdessä tehden on hyvinvointialueemme strategiaan kirjattu palvelulupaus. Tarvitaan aktiivista ja koordinoitua hyvinvointi- ja palveluverkoston etsintää, rakentamista ja jatkuvaa ylläpitämistä.

Tavoite: Saavutetaan monipuoliset hyvinvointi ja palveluverkostot ikäihmisten ja ammattilaisten työn tueksi.

Toimintamalli: Alueellisia hyvinvointi- ja palveluverkostoja tulee etsiä, rakentaa ja ylläpitää. Säännölliset ja koordinoituidut kokoontumiset ylläpitävät tietoa olemassa olevista verkostoista ja antaa realistisen ja ajantasaisen tiedon eri toimijoista ja toiminnoista. Verkostoista tulee koota ajantasainen digitaalinen hyvinvointi- ja palveluverkosto ammattilaisten ja asukkaiden käyttöön, jota ammattilaiset ylläpitävät. Toimintamalli löytyy Innokylästä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/kumppanuuskoordinaattori-toimintamalli>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: Kumppanuusmalli saatiin rakennettua Rannikon alueelle. Toimintaa lähdetään mallintamaan myös muille alueille hankkeen jälkeen. Kehitystyön pohjaksi luotiin yhteistyössä kumppaneiden kanssa arvot. Nähtiin, että kumppanuustoiminta on keskiössä, mikäli voidaan tukea ikäihmisiä tasavertaisesti.

Toimintamallin arviointi: Hankeaikana hyvinvointi- ja palveluverkostot olivat sitoutuneet ja kumppanuuspöydissä nousseiden tarpeiden ja ideoiden pohjalta lähti rakentumaan ikäihmisille matalankynnyksen kohtaamispaikka, jossa kumppanit yhteistyössä toivat ikäihmisille tietoa, virkistystä ja hyvinvointia. Lisäksi koottiin hyvinvointi- ja palveluverkostot ammattilaisten työn tueksi.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Työ jatkuu asiakas- ja palveluohjauksessa sekä osallisuus, yhdyspinta ja hyvinvointikoordinaattorien toimesta ja RRP2 hankkeessa.

RAI - arviointivälineistön käytön toimintamalli Pohteen ikäihmisten palveluissa

Tausta: Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkään sosiaali- ja terveystalvasta mukaan kunnilla on velvollisuus käyttää iäkkään henkilön palvelutarpeiden ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-arviointivälineistöä. Kuntien on aloitettava RAI-välineistön käyttö viimeistään siirtymäajan päättyessä 1.4.2023.

Tavoite: Tavoitteena oli, että RAI on käytössä kaikissa ikäihmisten palveluissa viimeistään siirtymäajan päättyessä 1.4.2023. RAI - arviointien pohjalta saatavaa tietoa käytetään asiakkaan palveluohjauksessa, asiakkaan oikeanlaisen ja oikea - aikaisen palvelun, hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa, palvelun myöntämisen yhtenä välineenä, ennakoivan asiakas- ja palvelusuunnitelman laatimisessa, palvelujen toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa. RAI-osaaminen varmistetaan laadukkaalla ja tasavertaisella perehdyttämällä ja koulutuksella. RAI - vertailutieto otetaan tiedolla johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi.

Toimintamalli: Toimintamallissa kuvataan RAI arviointivälineistön käyttö Pohjois- Pohjanmaan hyvinvointialueella. Toimintamalli on kuvattu Innokylässä <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/rai-arviointivalineiston-kaytto-pohjois-pohjanmaan-hyvinvointialueella>

Toimintamallin tulokset ja vaikuttavuus: RAI arviointivälineistön käyttö on yhtenäistä, yhtenäisin välinein RAI toimintamallia on juurrutettu kolmen alueellisen RAI asiantuntijan toimesta ikäihmisten palveluissa alueellisesti Oulun, Oulu eteläisen & Rannikon sekä Oulunkaaren, Koillismaan ja Lakeuden palvelualueilla. Juurruttamistyötä on tehty RAI työpajojen sekä alueellisen verkoston avulla. Alueellinen RAI verkostotyö käynnistyi elokuussa 2023.

Toimintamallin arviointi: Hyvinvointialueella, omassa palvelutuotannossa, käytetään yhtenäisiä RAI arviointivälineitä ja RAI on käytössä kaikissa ikäihmisten palveluissa. Luotettava ja säännöllinen arviointitoiminta on edistynyt ja tähän perustuvaa vertailutietoa hyödynnetään lähijohtamisesta aina strategiseen johtamiseen asti. Toimintamallin vaikutuksia ja vaikuttavuutta on arvioitu erilaisten henkilöstökyselyiden sekä osallistujamäärien laskemisen avulla. Vastaajista RAI - arvioinnin toteuttamisen koki osaavansa hyvin, keskiarvona 3,1. RAI-arviointitulosten hyödyntämisen asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa vastaajat kokivat osaavansa kohtalaisesti, keskiarvo vastauksissa oli 2,8.

Jatkokehittäminen ja juurruttaminen: Toimintamalli jää pysyvään käyttöön hyvinvointialueella ikäihmisten palveluissa ja toimintamallin käyttö laajenee myös vammaispalveluihin. Hankkeessa luodun RAI-toimintamallin vahvistaminen jatkuu palkattavien RAI-asiantuntijoiden toimesta.